

in Cape Town, and I spoke as an individual and also as a member of the Black Sash. The point they liked best was when I said that the Black Sash, by realising the responsibilities attached to the privilege of voting, were really building on the foundations laid by Mrs. Pankhurst when we strove to encourage our citizens to shoulder those responsibilities. Lord Pethick-Lawrence spoke stirringly of his sufferings with the women (he was force fed). Her Excellency Begum Ikramullah from Pakistan and Mrs. Casinader from Ceylon both paid tribute most charmingly. But what I liked best of all were the short incidents the old fighters recalled in a few sentences. All illustrated the tremendous influence Mrs. Pankhurst had on them. Little blue-eyed Miss Mayo,

who said speeches were not in her line, Alderman Dorothy Bowker, with her male haircut and suit, waving a lorgnette which had been given her by Mrs. Pankhurst, Miss Eileen Casey (bent almost double) who told of the football games which she played in prison without her long skirts and for which reason Mrs. Pankhurst called her "boy," and so many more memories as living now as at the time, perhaps more so now, because their shining eyes tell of their pride in the good fight well fought.

I could only come to the conclusion that blessed are those who have had and have seized such an opportunity in their lives.

ANNA MARAIS.

VRYHEID — EN SY EISE

DIE vryheid bring vir die mens op elke lewensterrein verantwoordelikheid mee. Sonder verantwoordelikheid word alle vryheid gewone losbandigheid. Dit geld kinders en ouer mense, individue sowel as mensegroepe of hele volke. As die vryheid nie deur verantwoordelikheid gedra en getemper word nie, ruk dit hand uit en word wildheid.

Nie een van ons wil die vryheid verloor nie. Laat ons dan met verantwoordelikheid teenoor ons medemens en God optree.

Ek wil vanmôre die lyn op één lewensterrein so effens deurtrek: die vryheid van diskussie of meningsuiting.

Hierdie vryheid is vir die meeste van ons in Suid-Afrika so vanselfsprekend dat ons die geleentheid om 'n saak te bespreek, beskou as normale deel van die wêreld se sosiale struktuur. In werklikheid is hierdie vryheid egter die navrug van 'n geweldige geestelike verowering. In groot gebiede van die wêreld en deur lang tydperke van die geskiedenis het kollektiwismes geheers wat niks geken het behalwe die verveligheid van die alleenpraak nie.

Geslagtelank was die blote gedagte dat 'n individu reg kon wees in 'n meningsverskil met die gesamentlike mening van die kollektiwiteit, vir die massas van die aarde haas ondenkbaar. En dit is nie moeilik om te sien dat ons, die mense van die wêreld, weer 'n tydperk binnegaan waar ons alles in die werk sal moet stel om hierdie fundamentele waarheid te handhaaf nie.

In sekere Europese lande word godsdienstige vryheid vandag al aan bande gelê terwille van „nasionale eenheid,” in die Islamitiese lande was godsdienstvryheid maar nog altyd eintlik 'n blote min of meer gedwonge toegewing; die ware, volle burger is alleen hy wat in die „geloof” staan. In lande onder die Sowjet het die alleenspraak deur kommunistiese oorheersing vorms aangeneem wat vir ons amusant sou wees as hulle nie so tragies was en ons gewaarsku het van 'n dreigende gevaar van geestelike slawerny nie.

Waarom moet ons as gelowiges ons uiterste doen om die reg van vrye diskussie te handhaaf? Nie

alleen omdat die waarheid dikwels in die lig tree uit die konflik van menings nie. Dit is in der waarheid dikwels die geval, selfs 'n geopenbaarde skrifwaarheid registreer dikwels eers by ons of neem 'n voller, ryker betekenis aan na gedagtewisseling en bespreking daaroor. So word nuwe insigte dikwels in die groot waarheid gebore en vensters vir ons oopgeskuif om dieper in te kyk in die skeppings- en genadewerk van God.

Maar ons het veral vryheid van meningsuiting nodig omdat die alleenspraak lei na solipsisme, met ander woorde dit sluit die beweging, die party, die staat of die kerk in 'n geweldige eensaamheid in.

Die bekende woorde van lord Acton hou nog 'n nuttige waarskuwing in: „All power corrupts us, and absolute power corrupts us absolutely.”

Daarom sal geen kollektiwiteit wat alle opposisie uitskakel of stilmaak, korrupsie vryspring nie. Ons as mense is so gemaak dat ons weerspreek moet word of ons ontaard en word bandeloos en maak ons wil absoluut.

Tereg het 'n groot Europese kerkman onlangs gesê: „Ons het vryheid van spraak nodig, nie omdat die mens so wys is dat ons noodwendig deur bespreking die waarheid vind nie, maar omdat ons mense so boos en so dwaas is dat indien ons nie weerspreek word nie, ons ons eie stemme sal aansien vir die stem van God.”

Maar vir ons as gelowiges en burgers van 'n land waar vryheid heers, lê dit ook hierdie ekstra besef op van ons verantwoordelikheid om eerstens in beginsel vir vrye meningsuiting te staan maar daarby te waak dat ook dit nie ontaard in losbandigheid nie. Om Sy seëninge vir die individu en in land en volk te lewer, moet die vryheid op elke lewensterrein bepaal en gekenmerk word deur voortdurende waaksamheid.

Deur die Prediker—Dagbreek.

What is nationalism? It is an ignoble patriotism exaggerated till it has lost all meaning, which bears the same relation to the noble and healthy mind as the fixed idea of an imbecile to normal convictions

—Dr. A. Schweitzer.